

Nagyböjt 2. vasárnapja

Ter 15,5-12.17-18

„Hitt az Úrnak, és ez megigazulására szolgált”

Aztán kivezette, és ezt mondta neki: „Nézz föl az égbe és számold meg a csillagokat, ha meg tudod számolni őket.” Majd hozzáfűzte: „Ilyen lesz a nemzetséged.” Hitt az Úrnak, ő pedig beszámította neki megigazulásra. Ismét szólt hozzá: „Én vagyok Isten, aki kihívtalak a kaldeai Úrból, hogy ezt a földet adjam birtokul.” Ő így válaszolt: „Uram, Istenem, miből tudom meg, hogy birtokolni fogom azt?” Erre megparancsolta neki: „Hozz egy hároméves üszőt, egy hároméves kecskét, egy hároméves bakot, egy gerlét és egy galambot!” Amikor odahozta neki ezeket az állatokat, középen átvágta őket és a két felet egymás mellé állította, a madarakat azonban nem vágta szét. Akkor rablómadarak szálltak a testekre, de Ábrám elűzte őket. Amikor a nap lenyugodott, Ábrámot mély álom fogta el, s nagy félelem szállt meg. ... Mikor a nap lenyugodott és beállt a sűrű sötétség, füstölő kemencéhez és égő fáklyához hasonló valami ment végig ezek között a darabok között. Azon a napon kötött az Úr szövetséget Ábrámmal és így szólt: „Utódaidnak adom ezt a földet, Egyiptom patakjától egészen a nagy folyamig, az Eufráteszig.”

A szöveg igen tömör, és emlékeztet az ős „mari” szövegekben talált elbeszélésekre, amelyek Kr. e. az 1750-es és az 1700-as évek körüli időre tehetők. Ez a stílus igazolja, hogy igen ősi hagyományról van szó ebben a kinyilatkoztatási és meghívási elbeszélésben. Isten a gyermektelen és a föld nélküli Ábrahámnak ígér számtalan utódot és földet. Az ígéretre Ábrám áldozatbemutatással válaszol, amelynek formája a kettévágott állatok közötti átvonulás szintén az említett időszak rituáléjával azonos. A mély álom, amelyben Ábrám részesül, az isteni közlés egyik megszokott rítusa.

A szakasz leghíresebb mondata a következő: „Hitt az Úrnak (Ábrám), ő pedig beszámította neki megigazulásra.” Szent Pál a római levélben idézi (Róm 4,3.9), és a hit elsőségének hangsúlyozására használja. Sőt Ábrám hit általi megigazulása a keresztények számára is példaértékű bizonyíték lesz. A körülmelés és körülméletlenség, vagyis a zsidók és a pogányok különböző értékeiről folytatott vitája közben Pál Ábrámot idézi a hit ősi példajaként. Ezt az érvelését megismétli a Gal

3,6-ban is szintén olyan vita közben, amely a körülméletés fontossága ellen szól. Érdekes módon ugyanezt a szöveget idézi Jakab is (2,26), amikor arról vitázik, hogy a hit tettek nélkül halott, sőt a tettek nélküli hitet nem is lehet megmutatni. Ábrahámot mint aktív hívőt mutatják be az újszövetségi szerzők.

Ábrahám hite azonban nemcsak a zsidók és a keresztények számára teszi Ábrahámot a hívő ősmintájává, hanem a muszlimok számára is. Ábrahám tehát a tiszta hívő példája. Ábrahám hitét magasztalja Jézus is, és ő is önmagát Ábrahám szerinti tanúnak vallja, amikor kijelenti: mielőtt Ábrahám lett én már vagyok (Jn 8,58). Jézus kortársaitól is Ábrahám teteit kéri számon, amikor azt javasolja nekik, tegyék azt, amit Ábrahám tett, és akkor fiainak tekinthetik magukat (Jn 8,39). Ezért az Ábrahám hitéből valókat tartják Isten üdvössége örököseinek (Róm 4,6). Amikor pedig a zsidók nem hisznek Jézusnak, kijelenti, hogy Isten akár a kövekből is tud fiaikat támasztani Ábrahámnak (Mt 3,9).

Ábrahám hívő gesztusa tehát átöleli három monoteista vallás történetét is. Úgy szerepel, mint aki nemcsak elfogadja a hihetlent az Istentől, hanem annak reményében is cselekszik. Ábrahám szinte fatalista hite példa nélkül álló. Az ő hitéhez nem mérhető Mózes hite, aki kételkedett, hogy Isten mindvégig mellette marad, és a pusztában, amikor a sziklából vizet fakasztott, kétszer ütött a sziklára. Ábrahám hitét, Istennel való egységét csak Jézus múlta felül, aki a saját szenvedései között és a halállal szemben is megőrizte Isten jóságában való bizalmát.

Láthatjuk, hogy ezekben a szövegekben a hit nem egyszerűen teoretikus állásfoglalás az Isten-kérdésben. Az említett korokban, a bibliai szövegekben nem merül fel komoly kétely Istennel kapcsolatban. Az ateizmus nem lehet valóságos alternatíva. De a teoretikus hit és a gyakorlati ateizmus – amely a hit ellenére hitetlen gondolkodást követett – igen. A mai helyzet csak annyiban változik, hogy az ateista ki is mondja azt, amit az ókori ember cselekedeteivel deklarált. A Biblia nem minden szereplője olyan töretlen hitű, mint Ábrahám. A legtöbb elbeszélés tartalmazza a hittől való gyakorlati eltávolodás vagy az Istennel való szembefordulás tényét. Legfeljebb a bűnbánat az, amely ezt ellensúlyozza. Számunkra tehát a hit története nemcsak Ábrahámtól terjed Jézusig, hanem a mi feladatunk, hogy a személyes hittörténetünkben újratámasszuk a hívő Ábrahám cselekedeteit. Ezek alapján éljük életünket követve Jézus tetteit, aki az Atyának nem pusztán bizalmasa, hanem benne mindvégig megbízó megváltónk lett.